

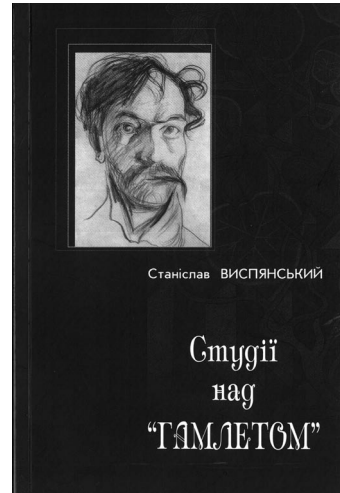
Наталія ВЛАДИМИРОВА,
доктор мистецтвознавства

ЧИТАННЯ, ЯКЕ БУДУЄ, РОЗУМ, ЯКИЙ РОЗГАДУЄ...

Виспянський Станіслав. Студії над «Гамлетом» /
Пер. з пол. мови Л. Горбенко. – Львів,
Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 152 с.

Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка послідовно продовжує вводити у національне театрознавство теоретичну спадщину представників зарубіжної культури, представлену окремими виданнями. У цьому ряду варто лише згадати путівник по театральній антропології італійського режисера-експериментатора Е. Барби «Паперове каное» (2001), працю відомого англійського вченого Дж.Л. Стайна «Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці» (у 3-х книгах, 2003–2004), нариси з проблем європейського театру і драматургії XVI–XX ст. російського дослідника О.О. Гвоздева «З історії театру і драми» (2008). Ці видання, як і «Студії над «Гамлетом» С. Виспянського, що з'явилися вже на початку 2010 р., поза сумнівом, не тільки збагачують національне театрознавство фактологічним матеріалом, а й скеровують його розвиток у річище розвідок і досліджень, що передбачають активніше використання новітніх методик і методологічних напрацювань.

Працю відомого польського художника, драматурга, сценографа і режисера С. Виспянського (1869–1907), по суті, можна розглядати як авторські рефлексії, багаторічні роздуми, врешті-решт – презентацію естетико-художніх поглядів митця, що значною мірою доповнюють картину тієї Великої Театральної Реформи початку XX ст., коли низка режисерів, виголосивши своє амбітне прагнення до руйнації ustalених традицій театру, демонструвала кардинально інше ставлення як до форми, так і до змісту театральної постановки. За влучним висловом автора передмови до видання Катажини Фазан, «Студії над «Гамлетом» – один із, на жаль, нездійснених творчих проєктів С. Виспянського – не тільки сприймаються сьогодні як «несподіване осяяння» митця, викликане його роздумами над Шекспіром, а й «розбурхують яву режисерів, сценографів, акторів» сьогодення. Підкреслимо також, що видання праці С. Виспянського, що давно вже стала хрестоматійною для польської театральної культури, є частиною проєкту, схваленого у стінах Краківської вищої державної театральної школи ім. Людвіка Сольського під час проведення Міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 100-річчя від дня смерті митця (листопад 2007 р.). Цей проєкт передбачає переклад твору польського режисера багатьма слов'янськими мовами, і українське видання стало не тільки першим в історії українського театрознавства, а й першим з цієї черги.

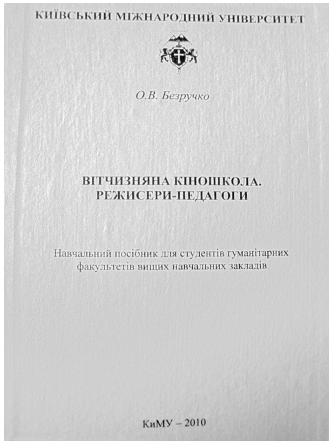

О.І. ГРИНІВ,
доктор філологічних наук, професор

ВІТЧИЗНЯНА КІНОШКОЛА. РЕЖИСЕРИ-ПЕДАГОГИ

Безручко О.В. Вітчизняна кіношкола. Режисери-педагоги: Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. – К.: КиМУ, 2010. – Т. 1 (Кавалерідзе І.П., Довженко О.П., Денисенко В.Т.). – 305 с.

Безручко О.В. Вітчизняна кіношкола. Режисери-педагоги: Навчальний посібник

для студентів гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів. – К.: КиМУ, 2010. – Т. 2 (Кулешов Л.В., Савченко І.А.). – 330 с.

Приємно відзначити вихід у світ двох томів навчального посібника О.В. Безручка під назвою «Вітчизняна кіношкола. Режисери-педагоги». Майстерність автора виявляється в умінні побачити по-новому ті явища й процеси навколишнього життя, повз які решта людей проходить, навіть не помічаючи їх. Сказане насамперед стосується педагогічної спадщини українських кінорежисерів, якої ніби й не було. Мистецтвознавці вивчали лише творчість митців екрана, забуваючи про надзвичайно важливий етап передачі власних знань від одного покоління до іншого не лише в офіційних навчальних закладах на кшталт Всесоюзного державного інституту кінематографії й Київського державного інституту кінематографії; напівофіційних, як-то, режисерських

лабораторіях О. Довженка та І. Кавалерідзе; але й під час неформальних зустрічей-лекцій кінорежисерів з учнями на знімальному майданчику, подвір'ї Київської кінофабрики, прогулянок містом тощо.

У цьому навчальному посібнику вперше в українському кінознавстві глибоко й всебічно висвітлено маловідомі сторінки життя і творчості І.П. Кавалерідзе, О.П. Довженка, В.Т. Денисенка, Л.В. Кулешова й І.А.Савченко, зокрема їхню педагогічну діяльність на ниві вітчизняної кіноосвіти.

Дослідження Олександра Безручка дає можливість всебічно і комплексно простежити процес педагогічного становлення режисерів, зрозуміти особливу методу введення в професію, використання ними знімального майданчика як лабораторії для глибокого пізнання кінопроцесу, що також були практичними уроками і пізнавальними лекціями про секрети кінотворення.

Навчальний посібник О.В. Безручка «Вітчизняна кіношкола. Режисери-педагоги» є серйозною, дослідницькою працею, багатолістрованою фотографіями і фотокопіями документів, що, безперечно, унаочнює викладений матеріал. Адже розрахований він, у першу чергу, на студентів вищих мистецьких навчальних закладів і, безсумнівно, усіх, хто цікавиться питаннями кінотелемистецтва і педагогіки екранних мистецтв.

Йосиф ШЕНГЕЛАЯ,

кандидат філософських наук, професор

«ОСАНКА ДУХУ»

Смирнова Т.В. Основы стилистического анализа изобразительного искусства. (Живопись и графика Томаса Гейнсборо). – Севастополь: Изд-во Севастопольского нац. техн. ун-та, 2006. – 160 с.: ил.

У заголовок статті винесені слова чудового російського художника Павла Коріна, які авторка монографії використовує для характеристики одного з останніх (1787 рік) автопортретів Т. Гейнсборо. Здається, це примітне словосполучення не тільки передає саму суть усієї творчості великого англійського художника, а й виконує і певну надзадачу – найлаконічнішим чином формулює те головне, що було реалізовано у високому стилі класичного мистецтва, – розкриття глибинної моці людського духу в безпосередньо-індивідуальних його проявах.

Безумовною перевагою дослідження є органічне поєднання мистецтвознавчого аналізу з філософським, культурологічним, естетичним підходами в кращих традиціях вітчизняного мистецтвознавства. У цьому зв'язку згадуються еталонні роботи його корифеїв Н.М. Гершензон-Чегодаєвої, Н.М. Калитіної, М.Я. Лібмана, В.М.